

Pokud jde o zasetí - a zisk - z nejednoty, Erdoganovo Turecko je docela eso

Autor: Pepe Escobar

Podle krásně pojmenovaného Zákona o boji proti americkým protivníkům prostřednictvím sankcí (CAATSA) Trumpova administrativa podle očekávání zavedla sankce proti Ankaře za to, že se odvážila zakoupit ruské protiraketové obranné systémy země-vzduch S-400. Sankce se zaměřily na tureckou státní agenturu SSB, která rozhoduje o nákupech pro armádu.

Odpověď tureckého ministra zahraničí Mevluta Cavusoglua byla rychlá: Ankara neustoupí - a tak rozvažuje nad tím, jak zareagovat.

Evropští pudlové museli nevyhnutelně zajistit návaznost. Takže po příslovečné, nekonečné debatě v Bruselu se dohodli na „omezených“ sankcích - a přidali seznam dalších sankcí pro summit, který se má konat v březnu 2021. Tyto sankce se však ve skutečnosti zaměřují na dosud neznámé osoby, zapojené do offshoringových vrtných operací ve výsostných vodách Kypru a Řecka, což nemá nic společného se systémem S-400.

To, s čím EU přišla, je ve skutečnosti velmi ambiciózní globální režim, týkající se sankcí za porušení lidských práv, který byl vytvořen podle amerického **Magnitského zákona**. Zahrnuje zákaz cestování a zmrazení majetku lidí, jimž se jednostranně přisuzuje odpovědnost za genocidu, mučení, mimosoudní zabíjení a zločiny proti lidskosti.

Turecko je v tomto případě jen pokusný králík. EU vždy silně váhá, pokud jde o sankcionování člena NATO. To, co eurokraté v Bruselu opravdu chtějí, je další, mocný nástroj, který by kladl překážky hlavně Číně a Rusku.

Naši džihádisté, pardon, „umírnění rebelové“

Je fascinující, že Ankara pod Erdoganovým vedením vždy působí dojmem, že nemá obavy z následků.

Vezměte si například zdánlivě neřešitelnou situaci v provincii Idlib na severozápadě Sýrie. Šéfové **Džabhat an-Nusrá** – alias Al-Káida v Sýrii – jsou nyní zapojeni do „tajných“ jednání s ozbrojenými gangy, podporovanými Tureckem, jako je Ahrar al-Šarkia, a to přímo před zraky tureckých představitelů. Cílem je zvýšit počet džihádistů, soustředěných v určitých klíčových oblastech. Sečteno a podtrženo: velké množství z nich přijde z Džabhat an-Nusrá.

Takže Ankara z praktických důvodů plně podporuje tvrdé džihádisty v severozápadní Sýrii – maskované pod „nevinným“ označením **Haját Tahrír al-Šám**. Ankara nemá absolutně žádný zájem nechat tyto lidi zmizet. Moskva si je samozřejmě vědoma těchto lumpáren, ale mazání strategové Kremlu a ministerstva obrany dávají přednost tomu nechat to nějakou dobu být. Ovšem za předpokladu, že proces v Astaně, na němž se podíleli Rusko, Írán a Turecko, přinese nějaké výsledky.

Erdogan zároveň mistrovsky působí dojmem, že má velký zájem na tom, přiklonit se směrem k Moskvě. Rozplývá se nad tím, že „jeho ruský kolega Vladimir Putin“ podporuje tuto myšlenku (kterou původně předložil Ázerbájdžán), týkající se regionální bezpečnostní platformy, spojující Rusko, Turecko, Írán, Ázerbájdžán, Gruzii a Arménii. Erdogan dokonce prohlásil, že pokud bude Jerevan součástí tohoto mechanismu, „může být otevřena nová stránka“ v dosud těžko řešitelných vztazích mezi Tureckem a Arménií.

Samozřejmě pomůže i to, že Erdogan bude mít velmi důležité místo u stolu této domnělé bezpečnostní organizace, přestože Putin bude mít hlavní postavení.

Celkový obraz je ještě více fascinující – protože vycházejí na povrch různé aspekty Putinovy vyrovnávací strategie Eurasie, která zahrnuje jako hlavní hráče Rusko, Čínu, Írán, Turecko a Pákistán.

V předvečer prvního výročí atentátu na generála **Sulejmáního** není Teherán vůbec zastrašený, ani „izolovaný“. Z praktických důvodů jsou USA pomalu ale jistě vytlačovány z Iráku. Íránské diplomatické a vojenské vazby na Irák, Sýrii a Libanon zůstávají pevné.

Jelikož je méně amerických jednotek v Afghánistánu, Írán bude poprvé od éry „osy zla“ méně obklopen Pentagonem. Rusko i Čína – klíčové uzly integrace Eurasie – to plně schvalují.

Íránská měna riál samozřejmě spadla vůči americkému dolaru a příjmy z ropy klesly z více než 100 miliard dolarů ročně na částku něco kolem 7 miliard dolarů ročně. Přesto ostatnímu exportu se daří, přesahuje 30 miliard dolarů ročně.

Vše se brzy změní k lepšímu. Írán staví ultra strategický ropovod, směřující z východní části Perského zálivu do přístavu Jask v Ománském zálivu. Obchází Hormuzský průliv a je připraven vyvážet až 1 milion barelů ropy denně. Hlavním zákazníkem bude Čína.

Íránský prezident Rúhání prohlásil, že ropovod bude hotový do léta 2021, a dodal, že Írán plánuje v příštím roce prodat více než 2,3 milionu barelů ropy denně, nehledě na americké sankce, které by Biden a Harrisová zmírnili.

Nezapomeňte na Zlatý prstenec

Írán je dobře propojen na západě s Tureckem a na východě se střední Asií. Mimořádně důležitým prvkem na šachovnici jsou nákladní vlaky, přímo spojující Turecko s Čínou přes Střední Asii, obcházející Rusko.

Na začátku tohoto měsíce vyjel první nákladní vlak z Istanbulu na 12denní cestu o délce 8 693 km. Projel pod Bosporem zbrusu novým Marmarským tunelem, který byl slavnostně otevřen před rokem, poté projel podél východně-západního Středního koridoru po železnici Baku-Tbilisi-Kars (BTK) přes Gruzii, Ázerbájdžán a Kazachstán.

V Turecku je tento okruh známý jako **Hedvábná železnice**. Společnost BTK zredukovala dobu nákladní přepravy z Turecka do Číny z jednoho měsíce na pouhých 12 dní. Celá trasa z východní Asie do západní Evropy nyní trvá pouhých 18 dní. BTK je klíčový uzel tzv. Středního koridoru z Pekingu do Londýna a **Železná hedvábná stezka** z Kazachstánu do Turecka.

Vše, co bylo výše uvedeno, zcela zapadá do agendy EU – zejména do agendy Německa: realizace strategického obchodního koridoru, spojujícího EU s Čínou, obcházející Rusko.

To by nakonec vedlo k jedné z klíčových aliancí, která by se upevnila v divokých 20. letech: Berlín-Peking.

Kvůli urychlení tohoto domnělého spojení probíhají v Bruselu diskuse o tom, že by eurokraté těžili z turkmenského nacionalismu, panturkismu a nedávné *entente cordial* (tj. Srdečná dohoda) mezi Erdoganem a čínským prezidentem, pokud jde o Ujgury. Ale je zde problém: hodně turkojazyčných kmenů dává přednost spojení s Ruskem.

Kromě toho se Rusku nedá vyhnout, pokud jde o další koridory. Vezměte si například tok japonského zboží, směřujícího do Vladivostoku, a poté přes Transsibiřskou magistrálu do Moskvy a dále do EU.

Strategie EU pro obejití Ruska nebyla v Arménii a Ázerbájdžánu populární: to, co jsme měli, bylo relativní stažení se Turecka a *de facto* vítězství Ruska, přičemž Moskva upevnila své vojenské postavení na Kavkaze.

Uvažujte nad ještě zajímavějším tahem: strategické partnerství Ázerbájdžánu a Pákistánu, které se nyní snaží naplno rozjet obchod, obranu, energetiku, vědu a technologii, a zemědělství. Mimochodem Islámábád podporoval Baku v Náhorním Karabachu.

Ázerbájdžán a Pákistán mají velmi dobré vztahy s Tureckem: jde o záležitost velmi složitého, vzájemně provázaného turecko-perského kulturního dědictví.

Mohou se dokonce ještě více přiblížit, protože Mezinárodní severo-jihní dopravní koridor (INTSC) čím dál tím více propojuje nejen Islámábád s Baku, ale také obě města s Moskvou.

Proto další dimenze nového bezpečnostního mechanismu, kterou navrhuje Baku, bude propojovat Rusko, Turecko, Írán, Ázerbájdžán, Gruzii a Arménii, přičemž hlavní čtyři země chtějí užší vztahy s Pákistánem.

Analytik Andrew Korybko to hezky nazval „Zlatý prstenec“ – nová dimenze centrální eurasijské integrace, zahrnující Rusko, Čínu, Írán, Pákistán, Turecko, Ázerbájdžán a středoasijské státy. Tohle všechno jde daleko nad rámec možné *triple entente* (trojité dohody): Berlín-Ankara-Peking.

Jisté je, že nanejvýš důležitý vztah mezi Berlínem a Moskvou musí zůstat chladný jako led. Norský analytik Glenn Diesen to všechno shrnul slovy: „Německo-ruské partnerství pro Velkou Evropu bylo nahrazeno čínsko-ruským partnerstvím pro Velkou Eurasii.“

Jisté je také to, že Erdogan, mistr změn směru, najde způsoby, jak těžit současně z Německa i Ruska.

Analýza Pepe Esobara *Turkey pivots to the center of The New Great Game* vyšla na stránkách The Saker 28. prosince 2020. Český překlad *Turecko se přiklání k centru Nové Velké hry* byl převzat ze stránek Zvědavec.org. Stránky Zvědavec.org můžete podpořit **zde**.